

WŁADYSŁAW BEŁZA

W podziemiach Wawelu

WŁADYSŁAW BEŁZA

KATECHIZM POLSKIEGO DZIECKA

W podziemiach Wawelu

Czy znasz, młody przyjacielu,
Groby królów na Wawelu?

Historia, Grób, Polak

Poznaj skarb ten dawnej cnoty,
Co ozdabiał czas miniony,
Najcenniejsze to klejnoty
Z całej polskiej twej Korony.

Na kolanach idź, mój mały,
Przed te trumny marmurowe
I u szczątków dawnej chwały
Ze czcią pochyl twój głowę.

Tu nadziei żar i wiary
Niech się w sercu twym rozgości,
Na ołtarzu tym ofiary,
Poświęcenia i miłości.

Tu uczucia najgorętsze
W młodym swoim rozpal łonie,
Bo tu wszystko, co najświętsze,
W tym złożono Panteonie¹!

Pod tych mrocznych wiązań stropem,
Legł król kmiotków pełen chwały,
Co nie szablą, ale snopem,
Podparł polski tron wspaniały.

Tu Jagiełło² na świątnicach
Starych bogów krzyże dźwiga³;
Obok cudna, z łzą na licach
W sarkofagu śpi Jadwiga⁴!

¹panteon (z gr. *pan*: wszystko, *theoi*: bogowie) — miejsce kultu poświęcone wszystkim bogom; historyczna budowla Panteonu w Rzymie to okrągła świątynia wzniesiona na Połu Marsowym w 125 r., za panowania cesarza Hadriana. [przypis edytorski]

²Jagiełło (ok. 1362–1434) — właśc. Jogaila Algirdaitis; wielki książę litewski w latach 1377–1381 i 1382–1392, król Polski i najwyższy książę litewski w latach 1386–1434. Na tron polski wstąpił w 1386 r. po przyjęciu chrztu (przejściu z prawosławia na katolicyzm), przybraniu imienia Władysław i poślubieniu Jadwigi Andegaweńskiej, córki Ludwika Węgierskiego, koronowanej na króla Polski w 1384. Na mocy unii w Krewie (1385) chrzest wraz ze swym władcą przyjęła cała Litwa. Władysław II Jagiełło był założycielem dynastii Jagiellonów. [przypis edytorski]

³na świątnicach starych bogów krzyże dźwiga — chodzi o zaprowadzenie przez Jagiełłę chrześcijaństwa w pogańskiej dotąd Litwie. [przypis edytorski]

⁴Jadwiga Andegaweńska (1373 a. 1374–1399) — król Polski z dynastii Andegawenów (Anjou), córka Ludwika Węgierskiego i Elżbiety Bośniaczki, święta katolicka, patronka Polski. W 1384 r. została koronowana na króla, ponieważ królowej polskie prawo nie zapewniało dziedziczności tronu. W dzieciństwie (1378) zaręczona z Wilhelmem Habsburgiem, pod naciskiem możnowładców małopolskich po objęciu tronu Polski zaręczyny

Ci co blaski światła siali,
I praw ludu wiernie strzegli:
Mężę czynu, hartu stali,
Dwaj Zygmunci⁵ tutaj legli.

Tu szczerbiona w krwawym boju
Batorego⁶ szabla świeci;
A tam znowu, po dniach znoju,
Syty zwycięstw legł Jan trzeci⁷!

Dalej widzisz, moja duszko,
Wawrzyn wstęgą przewiązany;
Tutaj spoczął nasz Kościuszko⁸,
Wódz nad innych ukochany!

Obok niego, dziecię moje,
Ksiązę Józef⁹ legł ze sławą,
Co do walki polskie woje
Marszałkowską wiódł buławą!

Wszystkoż, wszystko tak posnęło,
Jak te sławy naszej świadki?
Wszystkoż, wszystko tak minęło,
Jak na grobach wędzną kwiatki?

Precz z rozpaczą! Choć z mogiły,
Roześmieje się kwiat w wiośnie!
Więc zaczerpmy tutaj siły,
Bo z przeszłości — przyszłość rośnie!

Historia, Grób

zostały zerwane, by mógł odbyć się jej ślub z wielkim księciem litewskim Jagiełłą. Była osobą wykształconą, znającą języki obce, gromadziła wokół siebie elitę intelektualną Polski; zleciła pierwsze pol. tłumaczenie *Księgi Psalmów* (tzw. *Psalterz floriański*), fundowała kościoły i szpitale, troszczyła się o rozwój nauki (w 1397 r. założyła bursę dla polskich i litewskich studentów przy uniwersytecie w Pradze oraz uzyskała zgodę papieża na utworzenie fakultetu teologii w Krakowie). Zmarła 1399 r. w wyniku gorączki połogowej, po urodzeniu córki Elżbiety Bonifacji (dziecko również nie przeżyło), swój majątek zapisała w testamencie Akademii Krakowskiej. 31 V 1979 r. została beatyfikowana, a 8 VI 1997r. kanonizowana przez papieża Jana Pawła II. [przypis edytorski]

⁵*Dwaj Zygmunci* — chodzi zapewne o Zygmunta I Starego (1467–1548), od 1506 r. króla Polski i wielkiego księcia litewskiego oraz jego syna, Zygmunta II Augusta (1520–1572), od 1543 r. wielkiego księcia litewskiego, od 1548 r. króla Polski. Byli to dwaj ostatni władcy z linii Jagiellonów. Na Wawelu spoczywa również Zygmunt III Waza (1566–1632), król Polski od 1587 r. i Szwecji (1592–1599). [przypis edytorski]

⁶*Batory, Stefan* (1533–1586) — właśc. Istvan Bathory, książę Siedmiogrodu, od 1571 król Polski, a od 1576 wielki książę litewski; poślubił Annę Jagiellonkę, córkę Zygmunta I Starego, ostatnią przedstawicielkę Piastów na polskim tronie. Jeden z najwybitniejszych polskich królów elekcyjnych. [przypis edytorski]

⁷*Jan trzeci* — właśc. Jan III Sobieski (1629–1696), król Polski i wielki książę litewski od 1674, hetman wielki koronny od 1668, hetman polny koronny od 1666, marszałek wielki koronny od 1665, chorąży wielki koronny od 1656. [przypis edytorski]

⁸*Kościuszko, Tadeusz* (1746–1817) — generał wojsk pol. i amer., Najwyższy Naczelnik Siły Zbrojnej Narodowej podczas insurekcji 1794 r. [przypis edytorski]

⁹*Ksiązę Józef* — właśc. Józef Poniatowski (1763–1813), polski generał, Wódz Naczelny Wojsk Polskich Księstwa Warszawskiego, marszałek Francji; zginął w czasie wojen napoleońskich pod Lipskiem. [przypis edytorski]

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/katechizm-polskiego-dziecka-w-podziemiach-wawelu>

Tekst opracowany na podstawie: Władysław Bełza, Katechizm polskiego dziecka, Drukarnia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Lwów 1912

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Marta Niedziałkowska, Weronika Trzeciak.

Okładka na podstawie: erwlas@Flickr, CC BY 2.0